

Mesterségem címere

Kézműves

Ha olyan képeslapot vásárolsz, amelyet a szájával vagy a lábával festett valaki, támogatsz a rokkantakat, de elgondolkozsz-e azon, mekkora ajándék, hogy ép vagy? A Teremtő fénylő szívet, értelmet és fürge, ügyes kezet adott, amellyel mindent megoldhatsz. Ezerféle dolgot készítünk a kezünkkel, de kézművesnek csak azt nevezzük, aki nem kedvtelésből barkácsol, hanem valamelyik kézműves mesterséget alaposan megtanulta, és azzal keresi kenyerét. Érzi, és elő tudja hívni a kezében levő anyag lelkét. Értéket teremt.

- Meséltem már, hogy az emberiség hajnalán a család, a kisközösség önellátó volt: maga termelte meg, és állította elő mindazt, amire szüksége volt. De hamarosan kiderült, kinek mire áll rá jobban a keze, ki készíti el gyorsabban, pontosabban valamelyik tárgyat. Az emberek mesterségenként „szakosodni” és csereberélni, azaz termelni és kereskedni kezdtek.

- Az is kiderült már a különféle mesterségek bemutatásakor, hogy kezdetben mindent kézzel, egyszerű szerszámokkal végeztek őseink. De mert Teremtőnk alkotó kedvéből belénk is sok jutott, az ember folyton újít, kutat, jobb megoldást keres: kezdetleges eszközeit egyre bonyolultabb szerszámokká, gépekké, robotokká fejlesztette. A feltalálót az alkotás szelleme, a gyártót rendszerint a haszonvágy hajtja. Az ipar egyre több terméket ont, hiszen a szaporodó emberiség mindenből sokat fogyaszt, a kereskedők biztatására többet is, mint amennyire szüksége van.

- A gép erősebb, pontosabb, gyorsabb a kezünkénél, de a futószalagon, sorozatban gyártott tárgyaknak nincs egyéniségük, kisebb az értékük. A kézművesség az ipari termelés miatt háttérbe szorult, de soha nem tűnt el, sőt rangja ismét növekvőben van.

• Ne csak hasznos, szép is legyen. A szépségigényt is a Teremtőtől kapta az ember, hiszen minden korban, minden tájon díszítette a tárgyait. Ám hajdan az ékesség jelképes üzenetet hordozott, melyet a közösség minden tagja ismert, és értett. Azért terem ma annyi giccs, mert jelképek nélkül a díszítés öncélú cifrasággá vált.

• A legény nyakába vette a világot, s elindult mesterséget tanulni... Hajdan ez nem mese, hanem valóság volt. A szegény családok ifjai sokszor messze földre vándorolva elszégődtek inasnak, szegényes ellátásért keményen dolgoztak, de közben kitanulták a mesterséget, s ha ügyesek voltak, maguk is mesterekké válhattak. Körülbelül 200 éve nyíltak

meg az első szakiskolák, de a mesterség titkait ősidőktől máig csak munka közben, inasként lehet ellesni.

A kalotaszegi művészet színes, de nem tarka. Virít, de nem rikít. Olyan, mint a virágos hegyoldali kaszáló.

Kós Károly

Bármit tanulsz, magadnak tanulsz.

• Fazekasvarsánd, Nagykovácsi, Nagyszakácsi. A középkorban az uralkodók, főurak egy-egy mesterség legjobbjait birtokaikon külön falvakban telepítették le, és szolgálataikért földet, jogokat adtak nekik. A mesterség apáról fiúra öröklődött évszázadokon át.

• A kézművesfalvak mellett a városokban is kialakultak a hagyományos műhelyek. Az azonos mesterséget űzők céhekbe tömörültek, hogy védjék és ellenőrizzék egymást, a termékek minőségét és a piacot. A kézdivásárhelyi Múzeum, az udvarterek ma is őrzik a céhes világ emlékeit.

Melyik céhek címerei, cégerei ezek?

Hol készül a legszebb magyar porcelán?

• Vannak világszerte ismert, illetve tájhoz, néphez kötött kézműves mesterségek. Hová szegődjünk el inasnak?

A szegénység minden mesterségre megtanít.

• A fazekaskorongot már a sumérok is ismerték. A lábad vagy a gép forgatja, a közepére suppantasz egy marék agyagot, amit vizes kezded percek alatt kecses vázává, tállá híz, növeszt, vékonyít. Az agyagedények a világ minden táján a legősibb régészeti leletek közé tartoznak. Karcolt, festett, zománcos díszítésük népenként, sőt falvanként változik.

• A porcelán a kínaiak találmánya. Hogy is merték használni áttetszően vékony, gazdagon díszített edényeiket? A világhírű porcelángyártók a formálást ma már géppel, de a festést kézzel végzik.

• Kínában kell inaskodnunk akkor is, ha selyemfestők akarunk lenni. Nemcsak a pillékönnyű selyemszál „tenyésztésének” és szövésének titkát ismerik több ezer éve, hanem festeni is ők tudnak a legszebben rá. A magyar alföldön a fehérrel mintázott, kék kelme-festésnek van hagyománya.

• Ahol van fa, ott vannak fafaragók és művészi faragott, festett épületek, bútorok, tárgyak is. A székely faragómesterek ősi motívumokkal díszített kapui, bölcsoi és kopjafái az emberélet minden fontos lépésének tanúi voltak, és azok ma is.

• Mindenki tört már el poharat, de azt nem sokan látták, milyen puha és formálható az üveg – ha forró. Gyere velem a Velence melletti Murano szigetére, ott ezerszáz éve ugyanúgy fújják a hosszú cső végén izzó üveg-cseppet hasas palackká, vagy hajlítják kecses szobrocskává – pillanatok alatt, míg meg nem szilárdul. A sumérok által 6000 éve feltalált üvegből az egyiptomi papok már az ókorban füles korszókat, fiolákat tudtak készíteni. A későbbi üvegművesek már öntik, fújják, metszik, csiszolják, vagy színes darabjait rekeszekbe foglalva, ólomüveg ablakokat, tárgyakat készítenek belőle.

• Nehezebb, de az idővel jobban dacol a kő-, a márvány, az elefántcsontfaragók munkája. Hány vésőkoccanás, hány kalapácsütés kellett ahhoz, hogy elkészüljenek az egyiptomi óriásszobrok, a gótikus katedrálisok kőrozettái vagy a Tadzs Mahal márványcsipkéi?

• Az ékszerész ötvös és drágakő-csiszoló egyszemélyben. A híres mesterek nemesfémekből, drágakövekből alkotnak remekműveket, a bizsukészítők olcsó anyagokból készítik divatos, tetszetős ékszereiket.

• A bőrdíszműves régen a tímár által kikészített bőrt festette, szabta, mintázta, aranyozta, hímezte, hogy aztán ruha, lábbeli, táska, erszény, lószerszám, bútorhuzat vagy éppen könyvborító készüljön belőle. Mi maradt mára mindebből?

A.

Párosítsd a képet a mesterséggel.

B.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

J.

1. gyertyaöntő 2. csipkeverő 3. nemezeliő 4. mézeskalácsos 5. ötvös
6. teknővájó 7. gyékényfonó 8. tojásíró 9. kőfaragó 10. szalmakalapos

A gyári tucattermékek között tucatemberré válunk. Te üssz szembe az árral: légy olyan felnőtt, aki egyformásított, gépies világunkba visszahozza az egyéni, az emberit. Ha ügyes a kezed, gazdag a képzelőerőd, ha szereted látni, amint ujjaid nyomán érték születik, szegődj el inasnak egy jó kézműves mellé, és vidd tovább tudását. Gyökerét vesztett, a régít hetente eldobó, újdonságot hajszoló világunknak készíts tartós, kipróbált, hagyományos tárgyakat, melyekben benne van kezed ereje, szíved melege és a régiek megtartó üzenete.

Zsigmond Emese

Válaszok Kószabósza januári kérdéseire: A Napsugár irodalmi, ismeretterjesztő folyóirat. Célja a gyermekek igényes olvasóvá nevelése.

Nyertések: a székelyszáldobosi IV. B osztály; a gyergyószentmiklósi Fogarassy Mihály Iskola III. A; a nagyváradi D. Cantemir Iskola IV. D osztálya.